

Flexibilita, regulace trhu práce a nezaměstnanost

Tomáš Sirovátka

ESF MU, 6. květen 2009

Koncept flexibility

- **Flexibilita** (klasický čistící mechanismus - mzdová f., rovnováha na trhu práce), flexibilita a hystereze - strukturální porucha
- flexibilita pracovní síly („zaměstnatelnost“ ?)
- (Charakter a požadavky soudobých trhů práce)
- **Otázka:** „Režim flexibility“ na českém trhu práce – makro-úroveň, mikro-úroveň (survey *Nejistoty trhu práce*: strategie flexibility a jejich přínos (pro začlenění na trhu práce), n=1,200 (29% LF)

Dynamika trhů práce

- Tlak na labour costs (globální soutěž) + tlak na ‚učení‘ (update skills, key competences)
- Substituce práce kapitálem, substituce nekvalifikované kvalifikovanou p.
- ‚Nová sociální rizika‘ (Bonoli, Taylor-Gooby)
- Mechanismy redistribuce rizik – dualizace trhu práce (quasi-fixní segment ? rent seeking, in x out?)
- Role institucí a regulace v těchto procesech ?

Ztráty jistot (dimenze)

- **Standing (1999: 52) :**
- postavení na pracovním trhu (odpovídající příležitosti k zaměstnání)
- zaměstnání (ochrana proti propuštění)
- práce (ve smyslu profese, kariéry, kvalifikace)
- reprodukce kvalifikace (příležitost získat a udržet si pracovní dovednosti)
- příjmu (ochrana příjmu garancemi jako je minimální mzda, indexace mezd atp.)
- reprezentace v pracovních vztazích (právo na kolektivní vyjednávání)
- bezpečnosti práce (ochrana proti pracovnímu úrazu a zdravotnímu poškození).

Formy flexibility

- Externí numerická (forma kontraktu)
- Mzdová (a prac.náklady – vazba na pracovní podmínky)
- Interní numerická – pracovní režimy, mobilita za prací
- Funkční – obsah práce, kvalifikovanost, intenzita
- *?Kvalita práce*

Flexibilita x jistota ?

(Standing, Wilthagen, Wallace...)

Security of: Flexibility type:	<i>job/ contract</i>	<i>emplo yability</i>	<i>income</i>	<i>'combi nation'</i>	<i>job quality</i>
external numerical	- -	-	+	-	-
wage/ labour cost	. +++	+	--	-	-
internal numerical	+	+	+ -	+ -	+ -
functional	+	++	+	++	++

Formy flexibility na segmentovaném TP

Form of flexibility	<u>Core/Primary LM</u>	<u>Periphery/Secondary LM</u>
<u>External numerical</u> -flexible work contracts -changing working conditions	-	+++
<u>Wage and labour</u> <u>cost flexibility</u> -wage flexibility -less social security - worse working conditions	-	+++

Formy flexibility na segmentovaném TP

Internal numerical flexibility

-working schedule/ time flexibility	++ <i>(Employees and employers-led)</i>	+++ <i>(Employers-led)</i>
- mobility to job	++	

++

Functional

-flexibility in job contents and organization of work	++	++
-training, life long learning	+++	-

Flexibilita TP v ČR

- **1990-1992** mzdová flexibilita (25% pokles rm), blame avoidance/antibankrupcy policy (core LM), protekcionismus segmentace
- **1993-1997** růst služeb a šedé ekonomiky, externí nominální flexibilita, další zúžení primárních trhů + segmentace
- **1998** externí flexibilizace i na primárních trzích, růst tržních tlaků, nezaměstnanost, dlouhodobá nezaměstnanost (více příčin)
- Závěr-postupný růst flexibilizace (+segmentace)

Vysoká míra flexibilizace ?

- Wallace (2003) - projekt 'Households, Work and Flexibility' (Cz, N = 1556) - 28 % resp. ztratilo práci v posledních 10 letech (jen 16 % in the UK a 18 % v Slovin), 60 % změnilo práci víc než 1x (44 % v UK a 32 % v Slovin), 40 % změnilo profesi (17 % v UK a 16 % v Slovin)
- Makrodata: diferencovaná rizika – dualizace trhu práce ? Rigidity...(viz dále)

ČR – diferencované nejistoty

	Un. rate	LTU share	men	women	– 15- 24	low level	middle level	high level
CZ	7.2	55.2	5.9	8.9	17.5	22.3	5.5	2.2
HU	7.5	46.1	7.2	7.9	19.1	14.8	6.1	2.2
IT	6.9	52.9	5.5	8.8	21.6	6.9	4.6	4.8
PO	7.6	51.9	7.0	9.5	16.2	7.6	7.1	5.4
GE	10.4	57.3	10.5	10.3	13.6	19.9	9.9	4.8
FI	7.7	24.8	7.3	8.1	17.6	10.1	7.0	3.7
SW	7.1	..	7.0	7.2	21.3	7.3	5.1	4.2
UK	5.3	22.1	5.8	5.0	15.8	8.3	4.6	2.2
EU1	7.7	44.7	7.2	8.7	15.8	11.8a	6.1a	3.7a

Diferencované nejistoty (Nag. R2 0.85, 0.94)

category	Dep. Unempl. B	Wald	Exp(B)	Dep. LTU B	Wald	Exp(B)
Gender men (ref.women)	-,652	23412,813	,521	-,540	6645,187	,583
Age 15-24	,552	5068,693	1,737	-,068	28,265	,934
Age 25-34	,103	262,824	1,109	,031	10,048	1,031
Age 35-49	,068	131,043	1,070	,073	67,933	1,076
Ref (50 +)						
Single	-,313	2475,444	,731	-,373	1506,458	,689
Couple	-,832	11582,244	,435	-1,183	8917,066	,306
Couple + children	-,767	20362,978	,464	-,895	12179,027	,409
Ref (single + children)						
Basic educ.	2,657	79679,358	14,254	2,754	41213,382	15,699
Incomplete secondary	1,131	15490,397	3,098	1,031	5759,527	2,803
complete secondary	,478	2512,518	1,614	,315	458,164	1,370

Role regulace trhu práce?

- **Koncept flexicurity ? (vzor DK)**
- Pružná – volná pracovní legislativa
- Jistota příjmu (ne však náklady zaměstnavateli)
- Aktivní opatření na trhu práce a ‚aktivace‘
- Celoživotní učení

Regulate TP – rigidity ?

**Employment protection legislation
index (data by 2003)**

**Average net
replacement rates
for four family types
and two earning
levels**

	Regula r empl.	Tempora ry empl.	Collectiv e dismissl	Overall EPL index	Initial phase of unempl	60 months of unempl
CZ	3.3	0.5	2.1	1.9/1.9	61	56
HU	1.9	1.9	2.9	1.5/1.7	72	52
IT	1.8	1.8	4.9	3.1/2.4	66	8
PO	4.2	2.8	3.6	3.7/3.5	80.5	59
GE	2.7	1.8	3.8	2.6/2.5	68	64
FI	2.2	1.9	2.6	2.2/2.1	73.5	71
SW	2.9	1.6	4.5	2.6/2.6	76.5	69
UK	1.1	0.4	2.9	1.0/1.1	57	59

Regulace trhu práce – rigidity ? (2006)

	ALMP expenditure (%GDP)	Participants in ALMP measures - a	Adult (25-64) in education and training	Adult (25-64) in education and training – low educat.	Adult (25-64) in education and training – unempl.
CZ	0.13	9.1	5.5	0.9	3.3
HU	0.19	10.4u	3.8	0.7	3.6
IT	0.45s	24.8u x	6.1	1.1	6.7
PO	0.45	29.2u	3.8	1.3	5.3
GE	0.61e	37.0	7.5	2.6	4.4
FI	0.72e	24.5e	23.1	..	11.9
SW	1.13	38.0	32.1 x	10.6	28.3 x
UK	0.05s	2.2u	26.6	16.1	23.7
EU15	0.54s x	32.0u x	11.1	4.2	9.3
EU	0.52s x	26.3u x	9.6	3.7	7.8

Cílenost rekvalifikací (data MPSV, vlastní...)

	2008		
	Unem	Partic	index
Men	47.9	35.4	0.74
Women	52.1	64.6	1.24
Elementary education	30.2	16.5	0.55
Secondary	42.5	38.9	0.92
Secondary (baccalauréat)	22.7	37.1	1.63
University	4.5	5.7	1.27
Disability	17.4	11.5	0,66
- 3 months	38.5	33.3	0.87
3-6	18.7	23.8	1.27
6-9	8.6	13.1	1.52
9-12	5.6	6.7	1.12
12-24	9.6	10.5	1.09
24+	17.2	14.1	0.82

Role flexibility prac.síly?

- Specifická **mikrodata 2008**
- N = 1,200 specifický podsoubor (29% LF)
- Využité formy flexibility v minulosti
(rozpracováno – mody flexibility v rámci forem)
- Ochota k využití forem flexibility/preference forem (modů)
- Současný status na trhu práce a subjektivní hodnocení šancí
- Nezávislé proměnné (standardní + třída' - EGP/Wright)

Vzory flexibility 1

Factor of flexibility + variance explained (total 57.3%)	Mode of flexibility	Those who used in past in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	Those who accept/are willing to use in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	CC or ETA (sign) for gender, age, education, health status, family type
1 worse quality of job (16.6%)	Lower wage	25.7	.123 (.000)	34.1	.101 (.002)	-
	Temporary job	34.3	.076 (.021)	76.8	.150 (.000)	-
	Job under the level of qualification	27.3	.091 (.006)	59.0	.177 (.000)	Age .161 (.000) Educ. .303 (.000) HS .130 (.000)
	Part-time job	19.0	.094 (.004)	54.5	.193 (.000)	G .196 (.000) Educ..117 (.000) HS .138 (.000)
	Change of job contents	48.8	n.s.	88.0	n.s.	Educ..102 (.006)
	Uncertain job	27.6	n.s.	39.2	.122 (.000)	-

Vzory flexibility 2

Factor of flexibility + variance explained (total 57.3%)	Mode of flexibility	Those who used in past in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	Those who accept/are willing to use in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	CC or ETA (sign) for gender, age, education, health status, family type
2 Functional flexibility (training, work on shifts), 13.5%	Education lasting more than 1 year	7.8	.061 (.064)	44.0	.065 (.045)	Age .288 (.000) Educ. .257 (.000) HS .152 (.000) FT .147 (.000)
	Working on shifts	7.8	n.s.	63.3	n.s.	G .202 (.000) Age .115 (.000) Educ. .145 (.000)
	training lasting less than 1 year	17.8	n.s.	69.7	n.s.	Age .297 (.000) Educ. .195 (.000) HS .105

Vzory flexibility 3

Factor of flexibility + variance explained (total 57.3%)	Mode of flexibility	Those who used in past in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	Those who accept/are willing to use in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	CC or ETA (sign) for gender, age, education, health status, family type
3 Increased workload in time and intensity (11.0%)	Overtime work	39.8	n.s.	59.7	n.s.	G . 231 (.000) Age .107 (.009) Educ. .098 (.011) HS .074 (.011)
	Irregular working regime	19.1	n.s.	54.1	n.s.	G . 178 (.000) Age .089 (.070)
	More intensive/demanding work	22.3	n.s.	41.2	n.s.	G .199 (.000) HS .131 (.000)

Vzory flexibility 4

Factor of flexibility + variance explained (total 57.3%)	Mode of flexibility	Those who used in past in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	Those who accept/are willing to use in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospects	CC or ETA (sign) for gender, age, education, health status, family type
4 Mobility to job (9.9%)	Change of domicile	6.8	n.s.	17.6	n.s.	G .100 (.000) Age .184 (.000) Educ. .135 (.000) HT .155 (.000)
	Working outside home during a week	14.1	n.s.	32.4	n.s.	G .265 (.000) Age .165 (.000) HT .160 (.000)
	Commuting to work	21.6	n.s.	52.2	.078 (.016)	G .186 (.000) Educ. .114 (.000)

Vzory flexibility 5

Factor of flexibility + variance explained (total 57.3%)	Mode of flexibility	Those who used in past in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospe cts	Those who accept/ar e willing to use in %	CC (sign.) employed or good employment prospects x unemployed with poor empl.prospe cts	CC or ETA (sign) for gender, age, education, health status, family type
5 Radical change of working habit (+abandoned securities) (6.2%)	Self-employment	10.3	.111 (.001)	32.4	.082 (.011)	G .080 (.006) Age .230 (.000) Educ. .185 (.000) HS .138 (.000)
	Job which is dangerous to health	9.0	n.s.	9.7	n.s.	-

Závěry

- Kombinace nízké míry nezaměstnanosti a vysoké míry koncentrace nejistot
- ‘partially regulated flexibility’ –Wallace (...a polarizace v regulaci trhu práce)
- Protekcionismus versus flexibilizace ?
- Více ohrožení nejistotami častěji užívají ‘špatné formy’ flexibility a jsou značně flexibilní ve více ohledech (a mnoha formách flexibility)
- To nezlepšuje však jejich reálné šance na trhu práce (spíše odráží jejich minulé zkušenosti), kontrast v preferenci funkční flexibility a využití
- Role politik/regulace trhu práce – opak flexicurity ? Nonflexi-nonsecurity

Diskuse

- Flexibilita trhu práce
- Flexibilita pracovní síly (není to totéž)
- Vzájemná interakce
- Formy flexibility – začlenění na trhu práce ? ?
- Role segmentace TP ? Diferenciace šancí ?